

Štandardy upravidel'ného byvania

Podklad pre pripravu technickych predpisov

Autorský kolektív:

doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD., doc. Ing. arch. Zuzana Čerešňová, PhD., doc. Ing. arch. Andrea Bacová, PhD., doc. Ing. arch. Ľubica Selcová, PhD., Ing. arch. Natália Bošková Filová, PhD., Fakulta architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

pun PROJEKT
UNIVERZÁLNE
NAVRHOVANIE

Tento dokument je výstupom národného projektu Podpora univerzálneho navrhovania PUN č. NFP312040APA3 a je vypracovaný na základe výskumu vykonaného v rokoch 2020 – 2023 v spolupráci so zástupcami organizácií osôb so zdravotným postihnutím. Projekt Podpora univerzálneho navrhovania PUN je financovaný zo zdrojov ESF v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Prijímateľom projektu je Fakulta architektúry a dizajnu STU v Bratislave, Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania CEDA. Viac informácií o projekte PUN na <https://p-un.sk/>

Obsah:

- 1. Priestorové nároky rôznych užívateľov budov na bývanie - 3**
- 2. Spoločné priestory bytového domu - 4**
  - 2.1. Vstup do bytového domu - 4
  - 2.2. Spoločné komunikácie v bytovom dome - 5
  - 2.3. Výťah - 9
  - 2.4. Schodisko - 10
- 3. Upraviteľný byt - 12**
  - 3.1. Chodby v upraviteľnom byte - 13
  - 3.2. Riešenie okien, balkónov a lodžií - 14
  - 3.3. Riešenie upraviteľnej kúpeľne alebo záchodovej kabíny -16
    - 3.3.1. Upraviteľná kúpeľňa so zachovaním pôvodného pôdorysného riešenia - 16
    - 3.3.2. Upraviteľná kúpeľňa pomocou odstrániteľnej priečky - 19
    - 3.3.3. Montážne prvky v upraviteľnej kúpeľni - 20
  - 3.4. Zásady riešenia obytných miestností v upraviteľnom byte - 22
    - 3.4.1. Spájanie a oddeľovanie izieb – tzv. odstrániteľná priečka - 22
    - 3.4.2. Zásady Interiérového riešenia izieb upraviteľného bytu - 23
- 4. Príklady riešení upraviteľných bytov - 24**

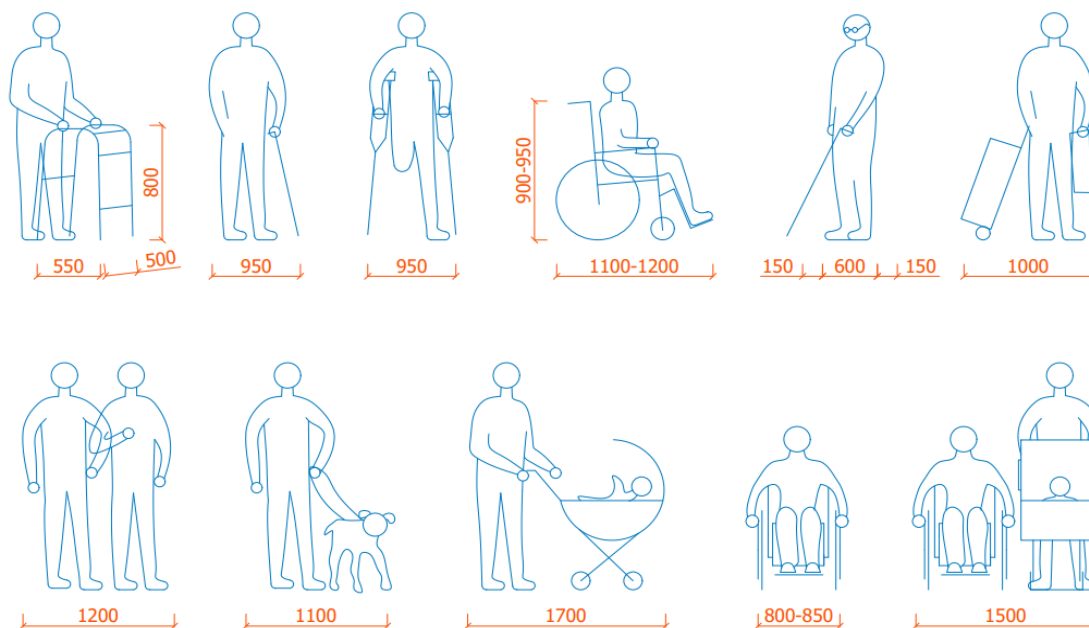
V procese navrhovania budov na bývanie je nutné zohľadniť potreby rôznorodých užívateľov bytov. Upraviteľný byt možno upraviť v krátkom čase, bez náročných stavebných úprav a s nízkymi nákladmi podľa aktuálnych potrieb užívateľov. Upraviteľný byt zohľadňuje životný cyklus človeka, reaguje na negatívny trend starnutia populácie a umožňuje optrovanie prijímateľov v domácom prostredí.

Hlavný koncept upraviteľného bývania

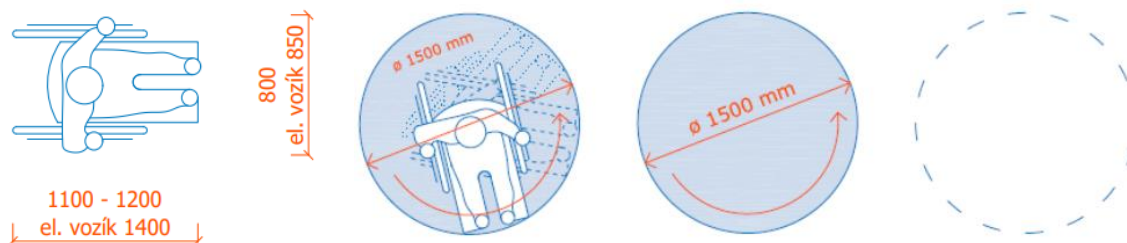
- a) Spoločné priestory bytového domu musia spĺňať štandardy univerzálneho navrhovania (zásady sú už implementované napr. v STN Bytové budovy 73 4301)
- b) Upraviteľný byt – spĺňa požiadavky univerzálneho navrhovania a každý užívateľ si ho dokáže prispôsobiť podľa individuálnych potrieb

Miera záväznosti štandardov je vyjadrená v jednotlivých predpisoch ako M a O, pričom:
M - minimálna úroveň prístupnosti (minimálny štandard)
O - vyššia úroveň prístupnosti (odporúčaný štandard)

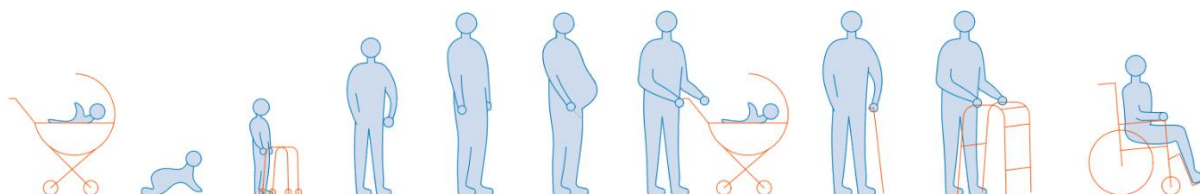
1. Priestorové nároky rôznych užívateľov budov na bývanie

Obr. 1 Priestorové nároky rôznych skupín užívateľov

Obr. 2 Manévrovacia plocha - kruh s priemerom 150 cm slúži na overenie funkčnosti priestoru z hľadiska nárokov osôb na vozíku

Obr. 3 Upraviteľné bývanie zohľadňuje životný cyklus človeka

2. Spoločné priestory bytového domu

M – bytový dom musí byť prístupný bezbariérový z úrovne komunikácie pre chodcov; ak to vzhľadom na územno-technické alebo stavebno-technické riešenie nie je možné, môže byť výškový rozdiel pred vstupom prekonaný pomocou rampy so sklonom najviac 1:12; alebo pri zmene stavieb pomocou zvislého zdvíhacieho zariadenia/výtahu, ak nie je dostatok priestoru na realizáciu rampy

2.1. Vstup do bytového domu

M – krídlo vstupných dverí musí byť široké najmenej 900 mm; ak sú dvere dvojkridlové, najmenej jedno krídlo musí byť široké najmenej 900 mm (obr. 4)

M – pred vstupnými dverami musí byť dodržaná voľná vodorovná manévrovací plocha s priemerom 1500 mm, do ktorej nezasahuje dverné krídlo (obr. 4)

M – automatický vrátnik, zvončekový panel musia byť vo výške 500 mm až 1400 mm

M – otvory poštovej schránky musia byť vo výške 500 mm až 1200 mm (obr. 4)

M - ovládacie prvky na otváranie dverí musia byť vo výške 900 mm - 1200 mm, zámka dverí vo výške najviac 1 000 mm; dverná kľučka alebo držadlo vo výške najviac 1 100 mm, pričom dverná kľučka musí byť odsadená od rohu najmenej 600 mm

M - vstupný priestor musí byť riešený kontrastne voči fasáde bytového domu (obr. 4)

M - vstup musí byť osvetlený tak, aby nevznikol náhly a veľký kontrast medzi vonkajším a vnútorným osvetlením.

M - rohože pred dverami musia byť zapustené do podlahy, pričom mriežky majú otvory s maximálnou šírkou 10 mm a maximálnou dĺžkou 20 mm

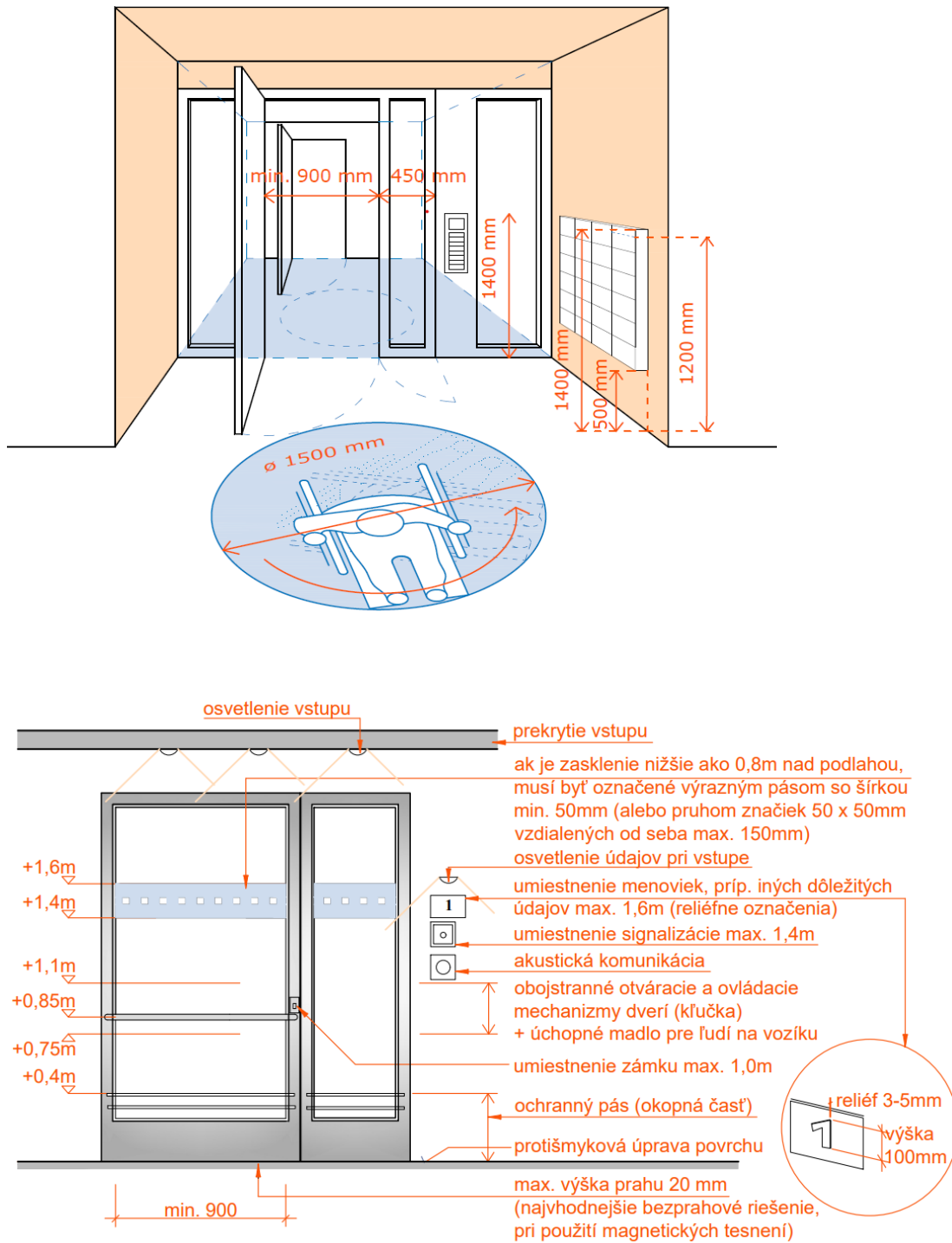
O – dvere sa otvoria automaticky na impulz pomocou tlačidla

O – domový zvonček / vrátnik je vybavený kamerou, aby ho dokázali používať aj ľudia so sluchovým postihnutím

O – nad hlavným vstupom do každej sekcie bytového domu je osadený akustický maják s nahrávkou – ulica + číslo domu

O – číslo domu je zväčšené a kontrastné voči pozadiu, aby bolo dobre vnímateľné z väčšej diaľky

O – hlavné vstupné dvere do bytového domu sú doplnené o rozširovací krídlo so šírkou najmenej 300 mm

Obr. 4 Dimenzovanie vstupných priestorov bytového domu

2.2. Spoločné komunikácie v bytovom dome

M – šírka chodby v spoločných priestoroch domu je najmenej 1200 mm (obr. 5)

M – dvere do bytu sú osadené tak, aby bola pred vstupnými dverami (do bytu, chránenej únikovej cesty, pivnice, garáže a podobne) voľná manévrovacía plocha s priemerom 1500 mm (obr. 5)

M – dvere musia mať dverný otvor na strane kľučky odsadený od rohu miestnosti najmenej 500 mm (obr. 6)

M – v priestore chránenej únikovej cesty chodbových a pavlačových bytových domov (pri dĺžke chodby alebo pavlače nad 22 m) musia byť k dispozícii najmenej 2 čakacie plochy s rozmermi 800 mm x 1200 mm, ktoré nezasahujú do únikovej cesty a sú určené pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu čakajúce na asistenciu pri evakuácii (obr. 7, 8, a 9)

M – ovládacie prvky v spoločných priestoroch sú osadené vo výške 500 mm až 1200 mm (obr. 10)

M – na predmety zavesené na stene, ak vytrčajú viac ako 200 mm do priestoru komunikácie, je potrebné upozorniť (pomocou zarážky alebo iným predmetom) tak, aby boli identifikovateľné technikou bielej palice (obr. 11)

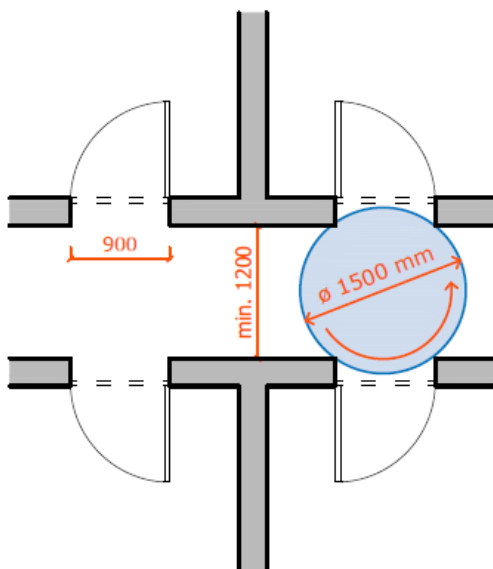
M – úniková trasa a únikové dvere majú kontrastné farebné prevedenie voči stene

O – šírka chodby v spoločných priestoroch je najmenej 1400 mm

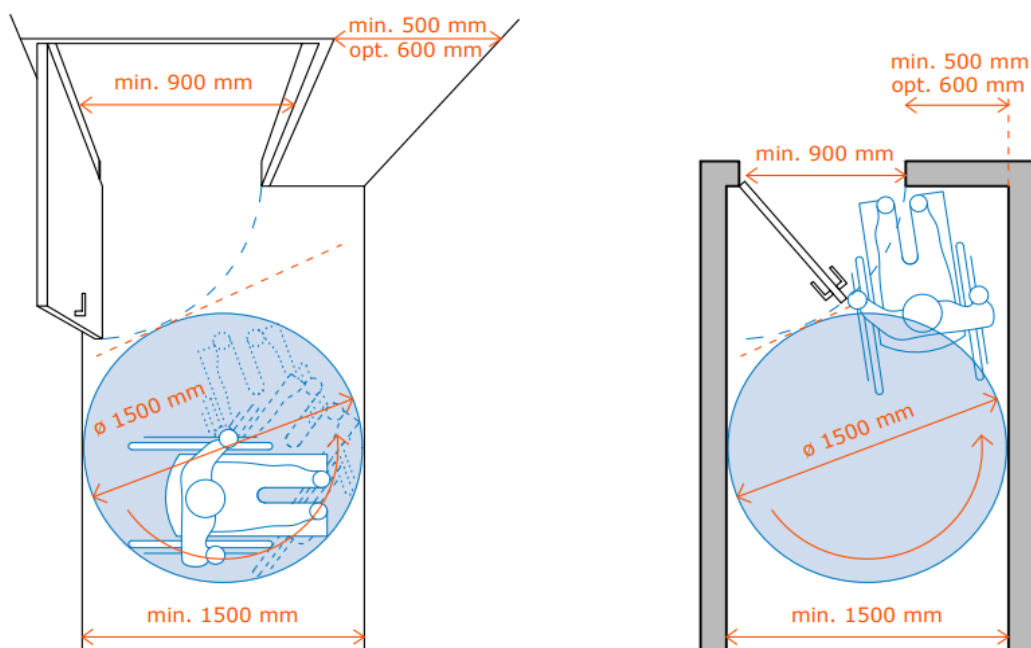
O – dvere majú dverný otvor na strane kľučky odsadený od rohu miestnosti 600 mm (obr. 6)

O – na stene spoločnej komunikácie by nemali byť zavesené vytrčajúce predmety, ktoré by ohrozovali ľudí so zrakovým postihnutím

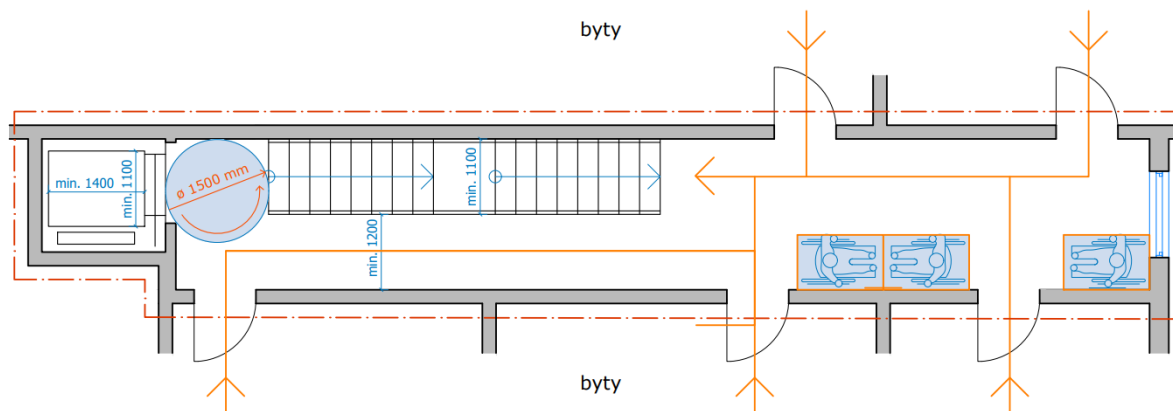
O – ak je chodba v spoločných priestoroch dlhšia ako 22 m, odporúča sa každých 6 m vytvoriť priestor 1500 mm x 1500 mm pre účely vyhýbania sa oproti sebe idúcich osôb (napríklad ľudia s vozíkom a s kočíkom) (obr. 12)

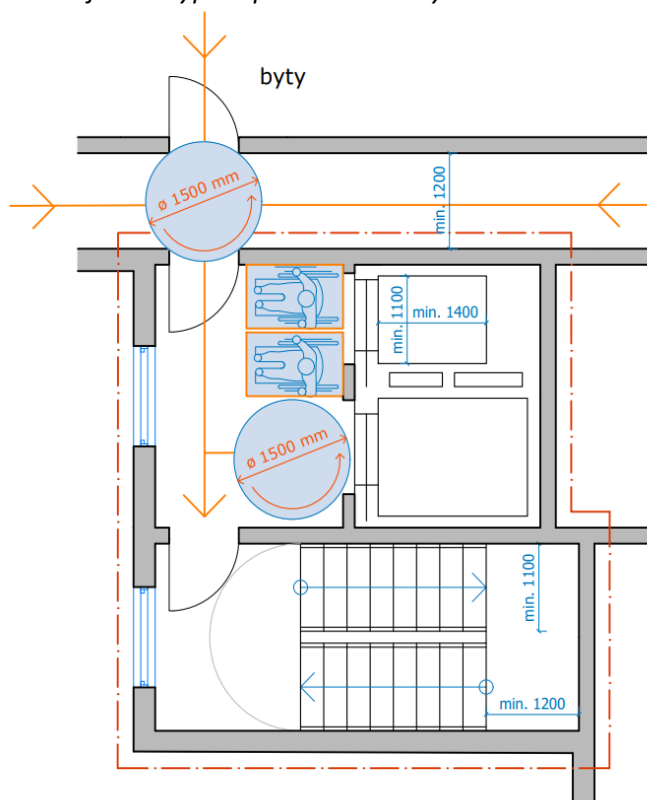
Obr. 5 Minimálna šírka chodby so zakreslenou manévrovacou plochou

Obr. 6 Osadenie dverí vo vnútornom priestore s osadením kľučky od rohu miestnosti

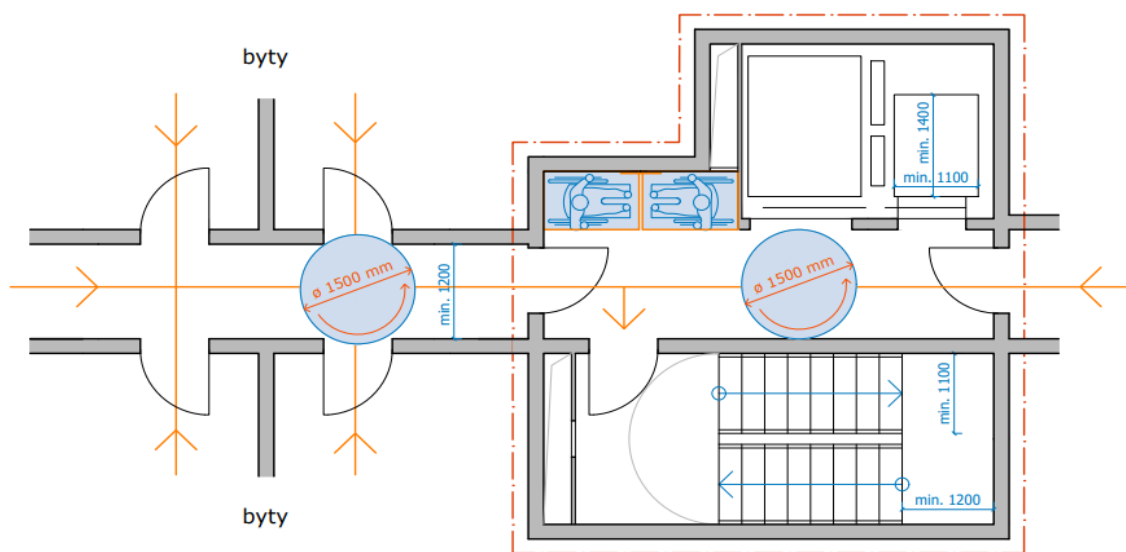

Obr. 7 Príklad umiestnenia čakacích plôch pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu v chránenej únikovej ceste typu A pri dĺžke chodby nad 22 m

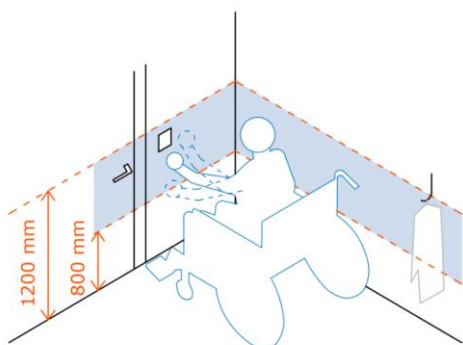

Obr. 8 Príklad umiestnenia čakacích plôch pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu v chránenej únikovej ceste typu B

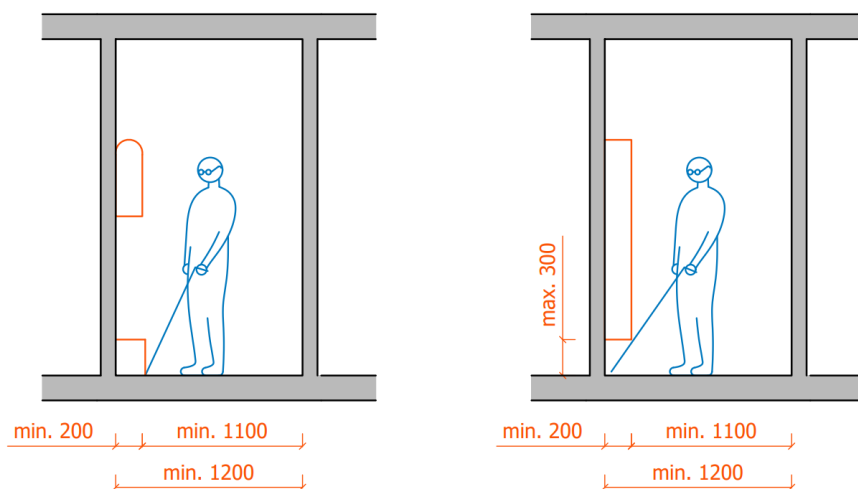

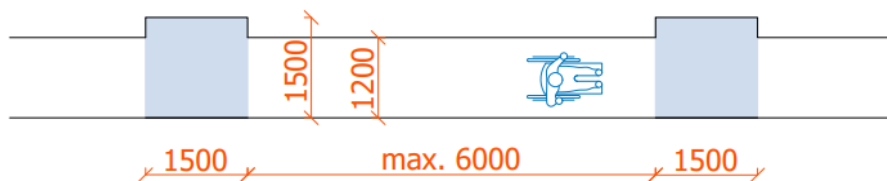
Obr. 9 Príklad umiestnenia čakacích plôch pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu v chránenej únikovej ceste typu C

Obr. 10 Výška osadenia ovládacích prvkov v spoločných komunikačných priestoroch

Obr. 11 Visiace predmety v spoločných priestoroch musia byť identifikovateľné bielou palicou v úrovni podlahy. (1100 mm je minimálna šírka únikovej cesty.)

Obr. 12 Priestor 1500 mm x 1500 mm každých 6 m pre účely vyhýbania sa oproti sebe idúcich osôb

2.3. Výťah

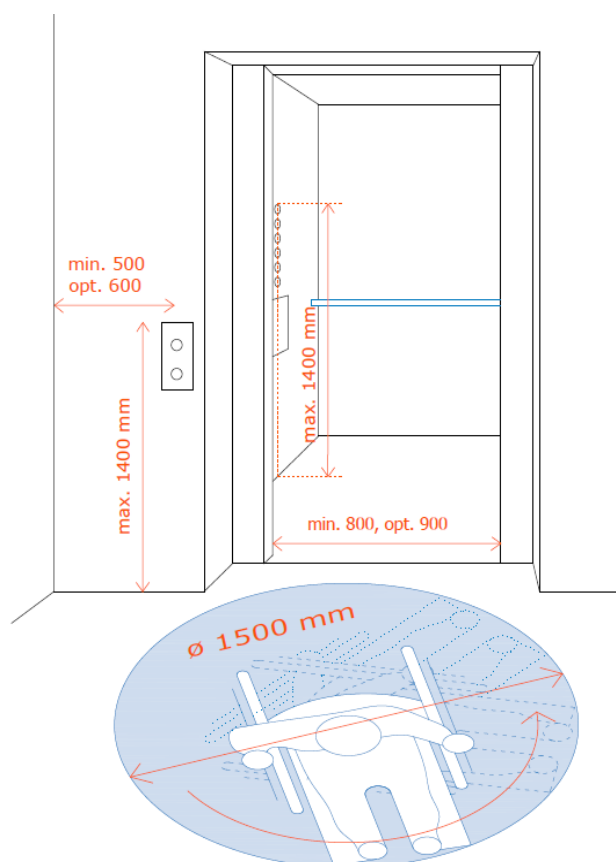
M – vnútorný rozmer výťahovej kabíny výťahu musí byť najmenej 1100 mm x 1400 mm

M – osobný výťah musí byť realizovaný v každej bytovej budove s 3 a viac podlažiami

M – v dvojpodlažnom bytovom dome musí byť predpripravený priestor na dodatočnú realizáciu osobného výťahu alebo zvislej zdvíhacej plošiny

M – pred vstupom do výťahu musí byť voľná manévrovacia plocha s priemerom 1500 mm

M – výťah musí byť realizovaný tak, aby zastavil na podeste, na ktorej sú vstupy do bytov alebo do spoločných priestorov (pivnice, garáže a iné)

Obr. 13 Dimenzovanie výťahu

Vybavenie výtahovej kabíny

M – ovládacie prvky a mechanizmy sú osadené vo výške najviac 1400 mm

M – ak sú ovládacie prvky výtahu dotykové, musia byť na dotykovom paneli informácie o jednotlivých podlažiach prevedené v reliéfnej latinke a v Braillovom písme

M – vo výtahovej kabíne je akustická informácia o polohe výtahu

O – ovládacie prvky sú osadené vo výške 800 mm – 1200 mm

2.4. Schodisko

M – šírka ramena schodiska je najmenej 1100 mm, ak je medzi dvomi ramenami voľný priestor tzv. zrkadlo, aby bol možný transport ležiaceho človeka (obr. 14)

M - šírka ramena schodiska je najmenej 1200 mm, ak je medzi ramenami schodiska plná stena alebo ak sa plánuje dodatočná realizácia výtahu, aby bol možný transport ležiaceho človeka (obr. 14)

M – pred schodiskom smerujúcim nadol, ktoré je umiestnené oproti výtahu, musí byť dodržaná hĺbka podesty najmenej 2000 mm (obr. 15)

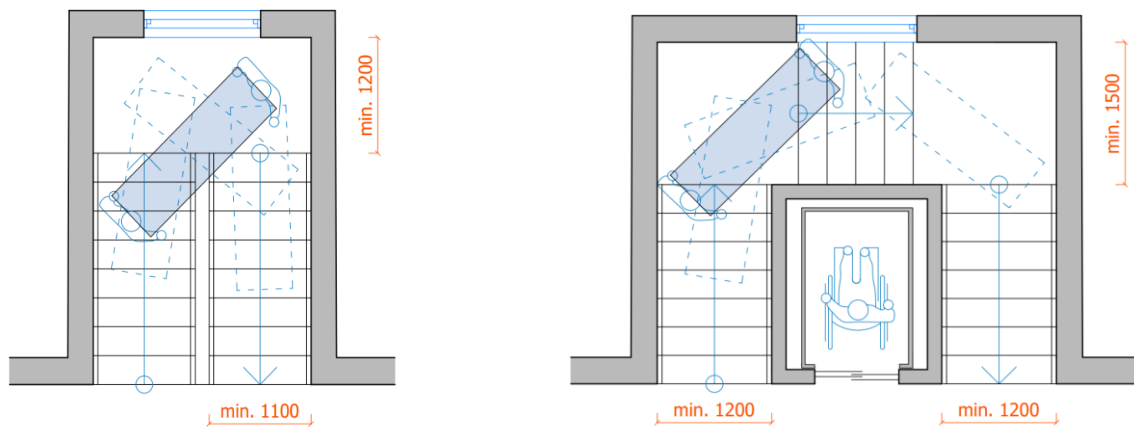
M – pred schodiskom smerujúcim iba nahor, ktoré je umiestnené oproti výtahu, musí byť dodržaná hĺbka podesty najmenej 1500 mm (obr. 15)

M – únikové schodisko musí mať držadlá na obidvoch stranách schodiska

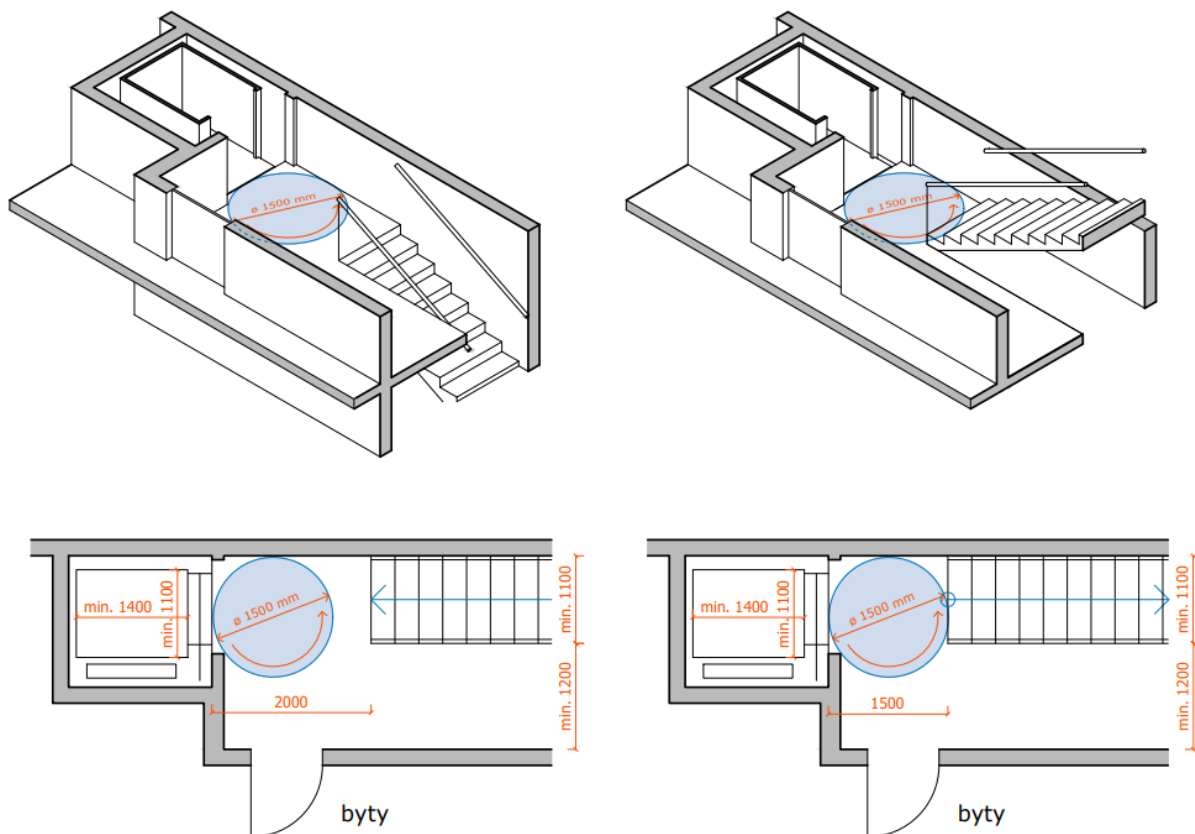
M – sila potrebná na otvorenie požiarnych dverí je najviac 22,5 N

M – najmenej prvý a posledný schod v ramene schodiska musia byť vyhotovené kontrastne voči stene a podlahe tak, aby boli tieto schody vnímateľné pri pohybe smerom nahor aj smerom nadol

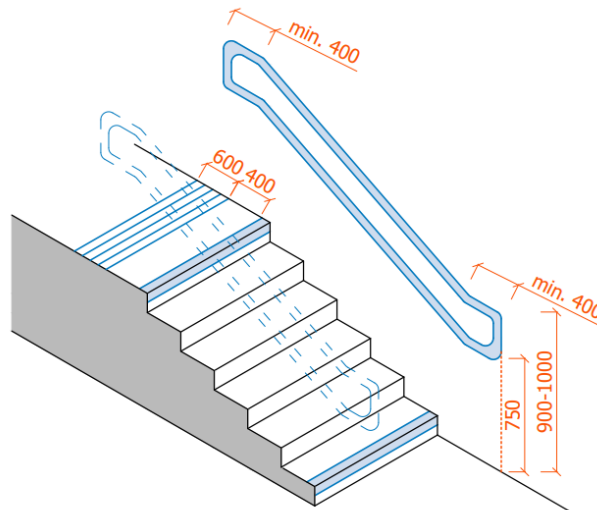
O – pred schodiskom smerujúcim nadol je umiestnený varovný pás široký 600 mm osadený vo vzdialenosti 400 mm od hrany prvého schodu (obr. 16)

Obr. 14 Šírka ramena schodiska sa dimenzuje tak, aby umožnila transport ležiaceho človeka

Obr. 15 Veľkosť voľnej podlahovej plochy medzi schodiskom a výtahom

Obr. 16 Kontrastné označenie schodiska, aby bolo bezpečné aj pre osoby so zrakovým postihnutím

3. Upraviteľný byt

Definícia:

Upraviteľný byt umožňuje zabezpečiť bezbariérovú prístupnosť a použiteľnosť bytu. Je to byt, ktorého dispozícia a stavebné riešenie sú navrhnuté tak flexibilne, aby bolo možné pomocou jednoduchých stavebných úprav v krátkom čase a s minimálnymi nákladmi, bez zmien na nosnom systéme, a zároveň na pôvodnej úžitkovej ploche, umožniť jeho následné bezbariérové, a zároveň bezpečné užívanie. Upraviteľný byt zohľadňuje meniaci sa životný štýl a potreby užívateľov, dočasné alebo trvalé zdravotné zmeny, proces starnutia, čím sa stáva dlhodobo udržateľný.

Upraviteľné byty by mali byť navrhnuté už v projektovej fáze tak, aby sa v nich nachádzalo minimum bariér, ktoré komplikujú alebo zabraňujú vytvoreniu bezbariérovej prevádzky v budúcnosti. Čím menej stavebných bariér sa v byte nachádza, tým menej dodatočných individuálnych úprav je nevyhnutných v prípade potreby. Takto realizované upraviteľné bývanie zlepšuje úžitkové vlastnosti bytov pre všetkých. Základom je, aby upraviteľný obytný priestor nevytváral vertikálne bariéry (stupne, výškové rozdiely, dosahové vzdialenosti), horizontálne bariéry (priechodové šírky), priestorové (dostatočná manévrovacía plocha v miestnosti), ale ani vizuálne prekážky.

Upraviteľné byty nemusia byť hneď v prvej etape svojej životnosti bezbariérovo prístupné. Ich plánovanie však musí dávať predpoklad, že je možné vykonať dodatočné nevyhnutné stavebno-priestorové úpravy v krátkom čase, s minimálnymi nákladmi, bez zmien na nosnom systéme, inštaláciách, technických zariadeniach, a to zároveň na pôvodnej úžitkovej ploche, aby po úprave spĺňali požiadavky osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Zásady navrhovania upraviteľného bytu:

M – každý novopostavený byt (v rámci komerčnej výstavby) musí byť upraviteľný

M – ak sa byt realizuje ako dvojúrovňový, v úrovni vstupu do bytu sú umiestnené najmenej tieto priestory: obývačka s kuchynským kútom, upraviteľná kúpeľňa a najmenej jeden priestor na spanie (obr. 36)

O – v dvojpodlažnom rodinnom dome je predpríprava na dodatočné zabudovanie výtahu alebo zvislej zdvíhacej plošiny

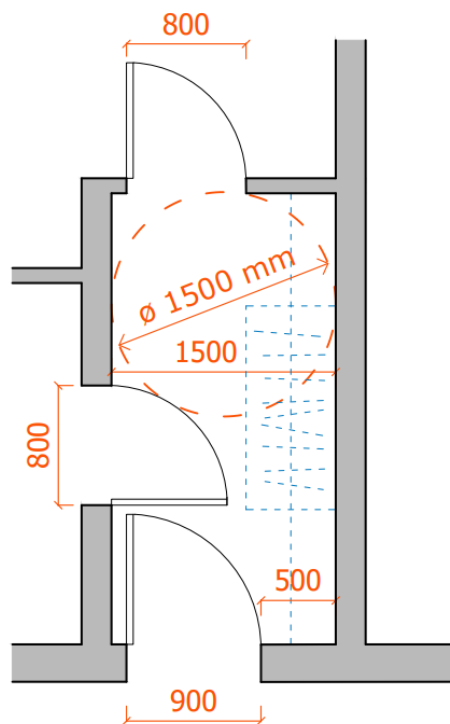
3.1. Chodby v upraviteľnom byte

M – vstupné dvere do bytu musia byť široké najmenej 900 mm

M – všetky dvere v byte musia byť široké najmenej 800 mm, vrátane dverí do kúpeľne, do skladovacích priestorov a dverí na balkón / terasu

M – chodba v byte musí byť široká najmenej 1200 mm

M – predsieň musí byť navrhnutá tak, aby sa dala upraviť na šírku najmenej 1500 mm

Obr. 17 Dimenzovanie predsieni v upraviteľnom byte

3.2. Riešenie okien, balkónov a lodží

M – ovládacie mechanizmy okna v obytnej miestnosti sú vo výške najviac 1200 mm od podlahy miestnosti

M – ak majú otváracie okná parapet nižší ako 900 mm, musia byť z vonkajšej strany zabezpečené zábranou / zábradlím podľa STN 734301, článok 5.4.8 (obr. 18)

M – balkón, lodžia alebo terasa musí mať hĺbku najmenej 1500 mm (obr. 19)

M – najmenšie dovolené výšky zábradlí od 900 do 1200 mm na balkónoch a lodžiách sú dané hĺbkou voľného priestoru pod pochôdnou plochou balkóna / lodžie (podľa STN 743305)

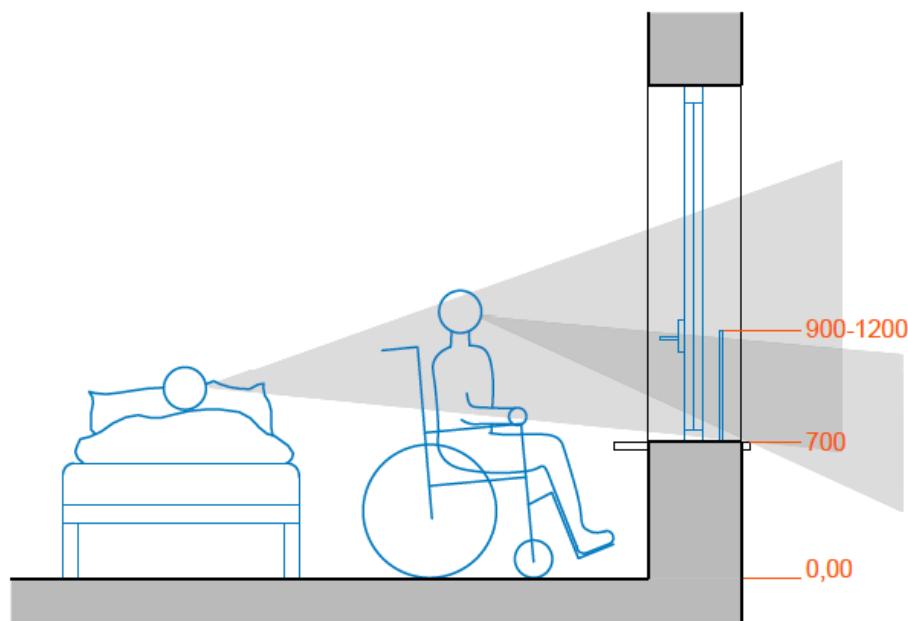
M – zábradlie musí byť priehľadné najmenej od výšky 600 mm od podlahy (obr. 20)

M – zasklené zábradlie musí byť na hornej hrane ukončené pevným držadlom (obr. 20)

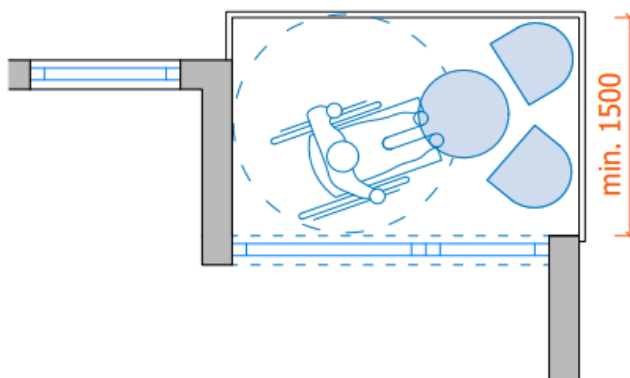
M – balkónové dvere majú prah vysoký najviac 20 mm a svetlú šírku najmenej 800 mm (obr. 21)

O – okenný parapet v obytnej miestnosti je vo výške najviac 700 mm nad podlahou; z vonkajšej strany musí byť okno zabezpečené zábranou / zábradlím podľa STN 734301,

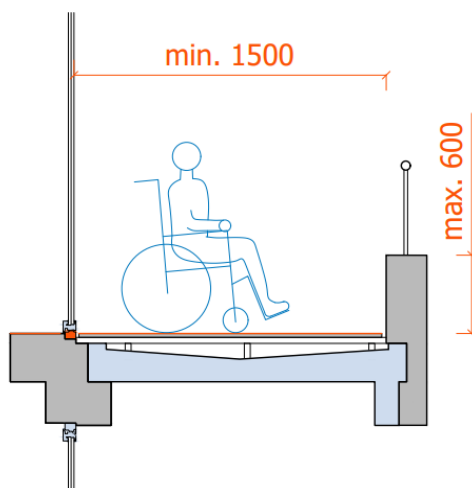
O – použijú sa zdvižno-posuvné balkónové dvere a rôzne spôsoby úpravy konštrukčného riešenia balkónovej dosky (obr. 20, 21)

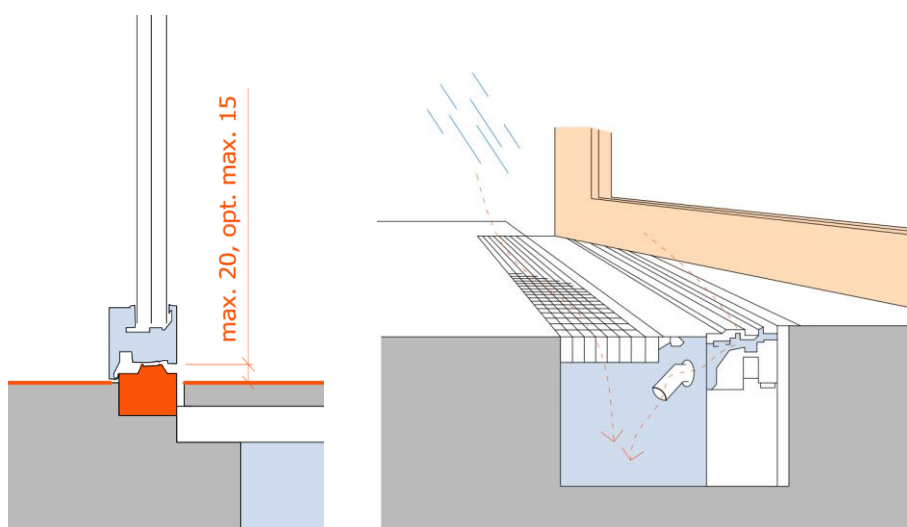
Obr. 18 Odporúčané dimenzovanie výšky okenného parapetu v obytných miestnostiach

Obr. 19 Dimenzovanie balkóna alebo lodžie

Obr. 20 detail konštrukčného riešenia balkónovej dosky

Obr. 21 detail bezprahového riešenia dverí, príklad odvodnenia nezastrešeného balkóna alebo terasy pomocou odtokového žlabu pri bezbariérovom riešení balkónových dverí

3.3. Riešenie upraviteľnej kúpeľne alebo záchodovej kabíny

3.3.1. Upraviteľná kúpeľňa so zachovaním pôvodného pôdorysného riešenia

M – kúpeľňa má hĺbku najmenej 1700 mm a šírku najmenej 1900 mm, ak je v nej umiestnené WC, sprcha a umývadlo (obr. 22 a alternatívne rozmiestnenie wc, umývadla a sprchy je na obr. 24)

M – dvere do kúpeľne alebo upraviteľnej WC kabíny sú široké najmenej 800 mm a otvárajú sa smerom von z priestoru kúpeľne (obr. 22), prípustné sú aj posuvné dvere so svetlým otvorom najmenej 800 mm

M – v kúpeľni musí byť realizovaný podlahový vpust / odtokový žľab umiestnený v blízkosti steny (obr. 22), alebo ich predpríprava (obr. 29)

M – os WC misy je vzdialená od steny, na ktorej je umiestnené umývadlo, najmenej 700 mm (obr. 22)

M – os WC misy je vzdialená od steny, na ktorej je umiestnená sprcha, najmenej 1200 mm

M – stena, na ktorej sa v budúcnosti osadia držadlá, musí byť únosná alebo doplnená o nosnú konštrukciu na montáž držiadiel (obr. 28)

M – všetky zabudované ovládacie prvky sú vo výške od 500 mm do 1200 mm

M – pevne osadené zrkadlo musí mať spodnú hranu vo výške najviac 900 mm od podlahy

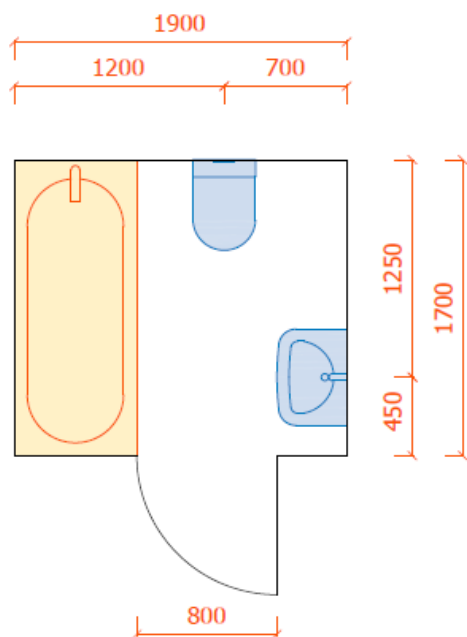
O – umývadlo má realizovanú podomietkovú alebo priestorovo úspornú zápachovú uzávierku

O – aby bolo možné inštalovať namiesto vane bezbariérovú sprchu, je možné nahradiť existujúcu tvarovku pre vaňu jednoduchou odbočkou 110/50-87,5 °, do ktorej sa dá pripojiť sprchová podlahová vpust' alebo sprchový žľab (obr. 29)

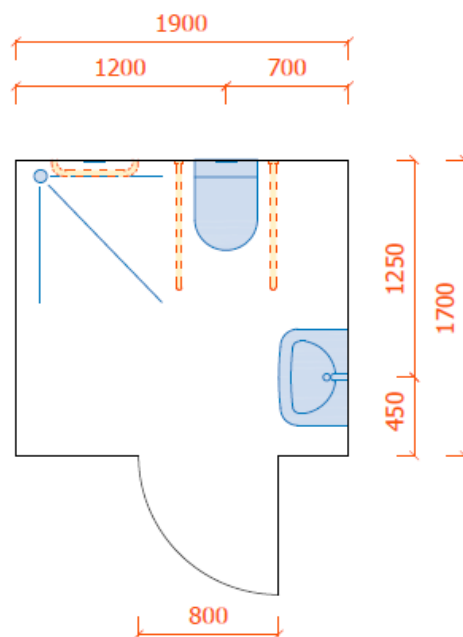
O – predpríprava na tlačidlo / ťahadlo núdzového volania

Poznámka: Pri bezbariérovom užívaní kúpeľne, sa dodatočne namontujú držadlá vedľa WC misy, podľa potreby aj držadlá v sprchovacom kúte a pri umývadle, preto musí byť stena na tento účel dostatočne únosná (napríklad pomocou podomietkovej konštrukcie). Na WC misu sa môže položiť zvyšovač WC misy, ktorý je bežne dostupný v predajniach zdravotníckych pomôcok.

pred úpravou

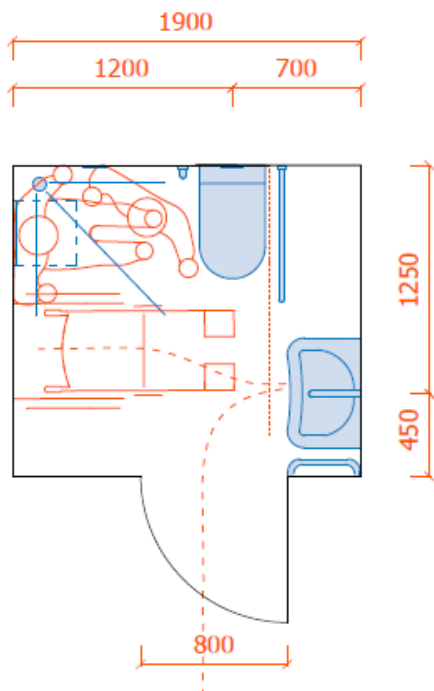

po úprave

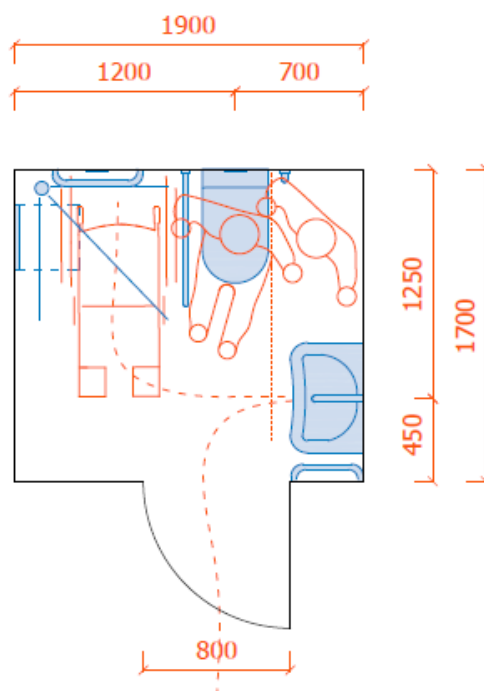

Obr. 22 Minimálne rozmery upraviteľnej kúpeľne – PRED a PO úprave (pozn. dôležitá je predpríprava na odvodnenie sprchovacieho kúta cez podlahový vpust alebo odtokový žľab)

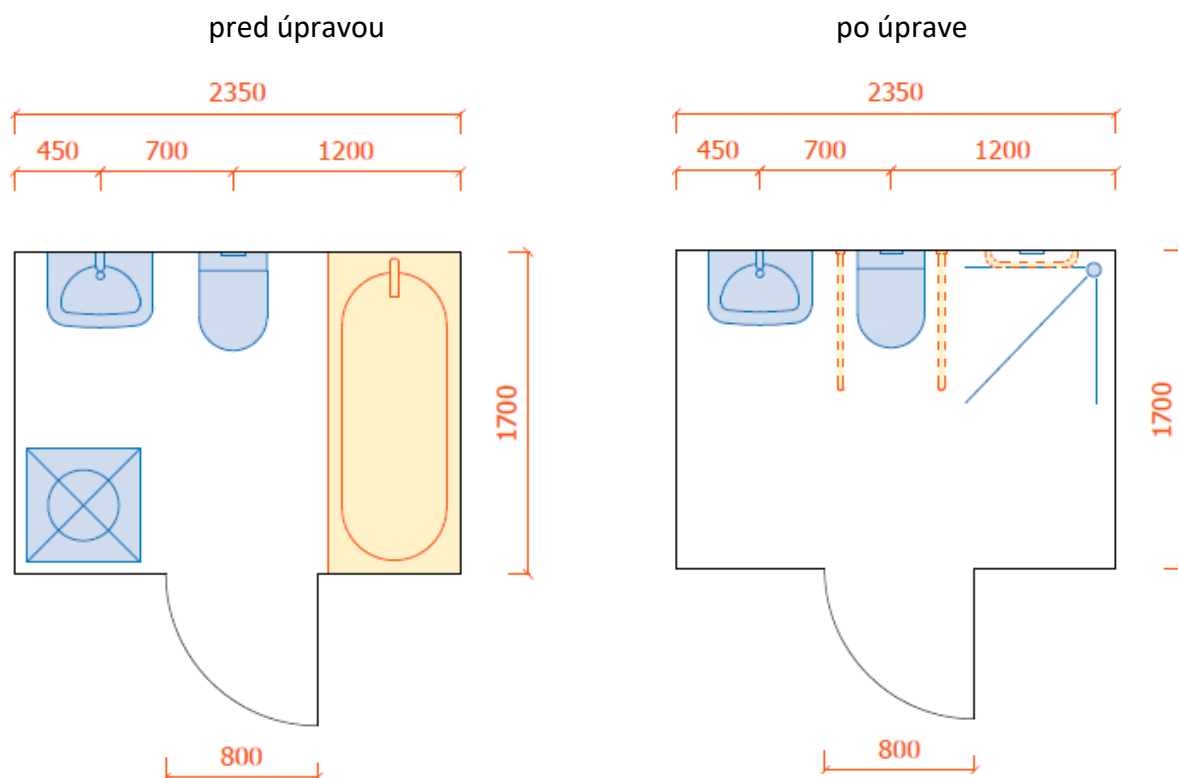
používanie sprchy

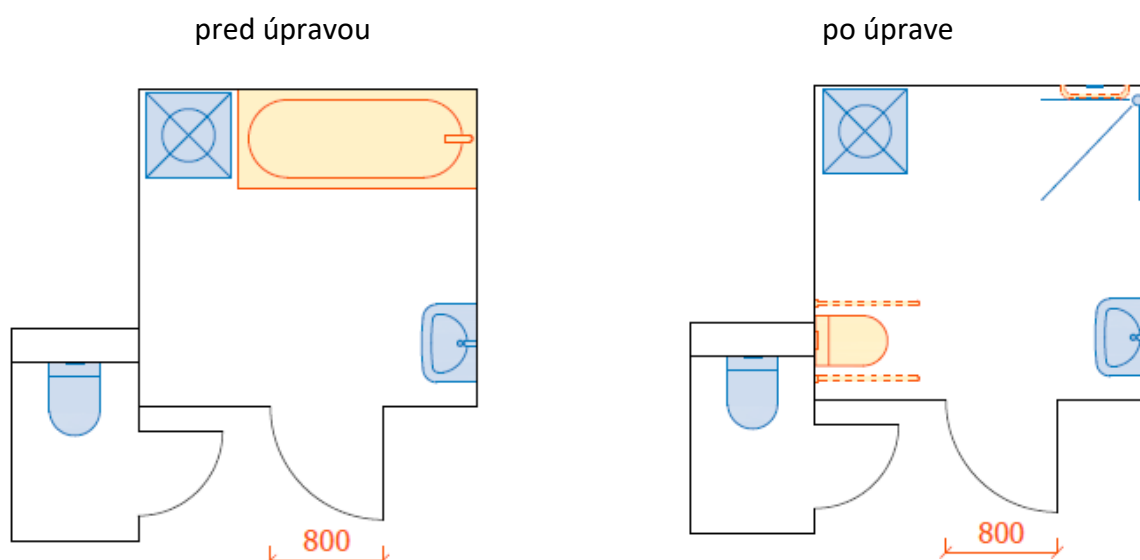
používanie WC

Obr. 23 Používanie sprchy a WC v upravenej kúpeľni človekom na vozíku s asistentom. V tomto prípade sú nahradené WC misa a umývadlo za väčšie.

Obr. 24 Alternatívne riešenie upraviteľnej kúpeľne pri bežnom užívaní – PRED a PO úprave (pozn. dôležitá je predpríprava na odvodnenie sprchovacieho kúta cez podlahový vpust alebo odtokový žľab)

Obr. 25 Využitie druhého predprípraveného WC vývodu pri úprave kúpeľne – PRED a PO úprave (pozn. dôležitá je predpríprava pripojenia WC do existujúcej jednoduchej odbočky v šachte).

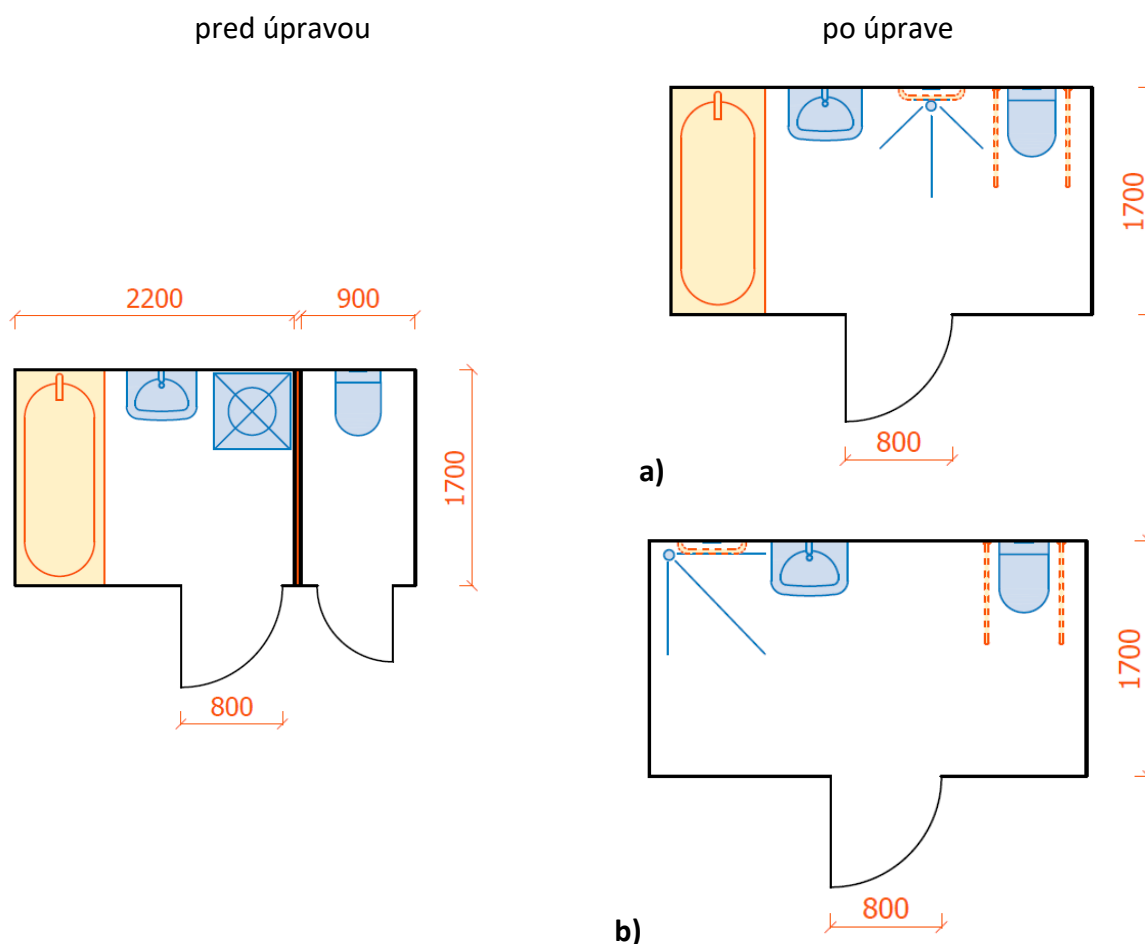
3.3.2. Upraviteľná kúpeľňa pomocou odstrániteľnej priečky

M – v priečke, ktorá sa môže v budúcnosti odstrániť / vložiť, nesmú byť zabudované žiadne inštalácie (elektrina, voda, plyn...)

M – ak sa upraviteľná kúpeľňa zrealizuje spojením WC kabíny a iného priestoru (napríklad šatníka), musí byť vykonaná predpríprava na podlahový vpust / odtokový žľab v jednom z týchto priestorov (obr. 27)

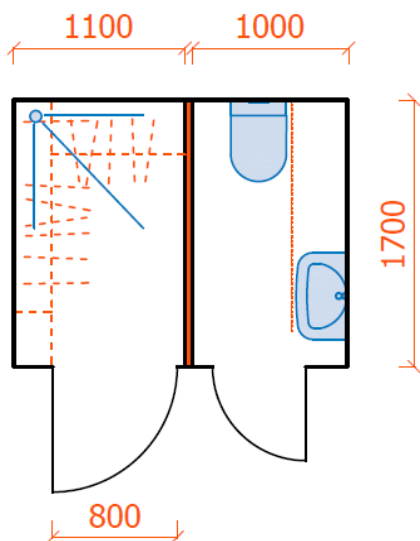
O – WC kabínu možno zlúčiť s inou miestnosťou (tzv. flex), aby vznikla bezbariérová kúpeľňa

O – odstrániteľná priečka sa osadí nakoniec až po vykonaní všetkých stavebných prác, vrátane obkladov stien (napríklad v kúpeľni)

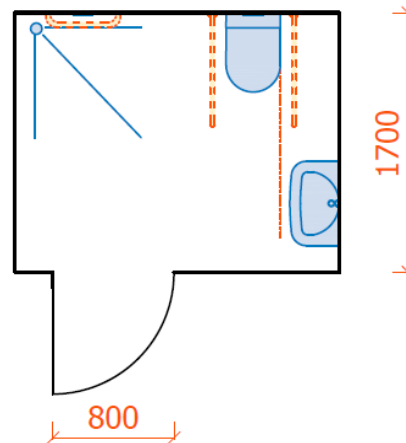

Obr. 26 Príklad využitia odstrániteľnej priečky za účelom vytvorenia bezbariérovej kúpeľne: WC sa pridá ku kúpeľni – PRED a PO úprave (pozn. dôležitá je predpríprava na odvodnenie sprchovacieho kúta cez podlahový vpust alebo odtokový žľab)

pred úpravou

po úprave

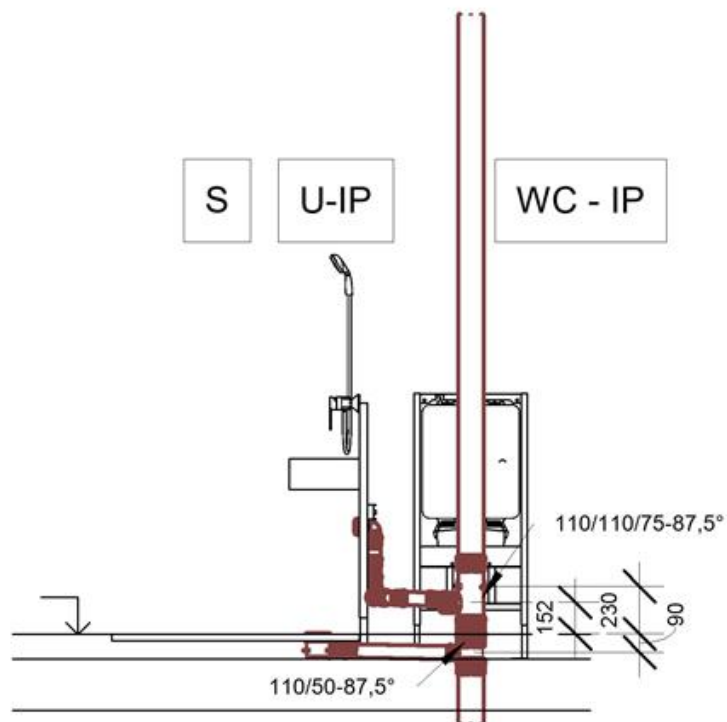
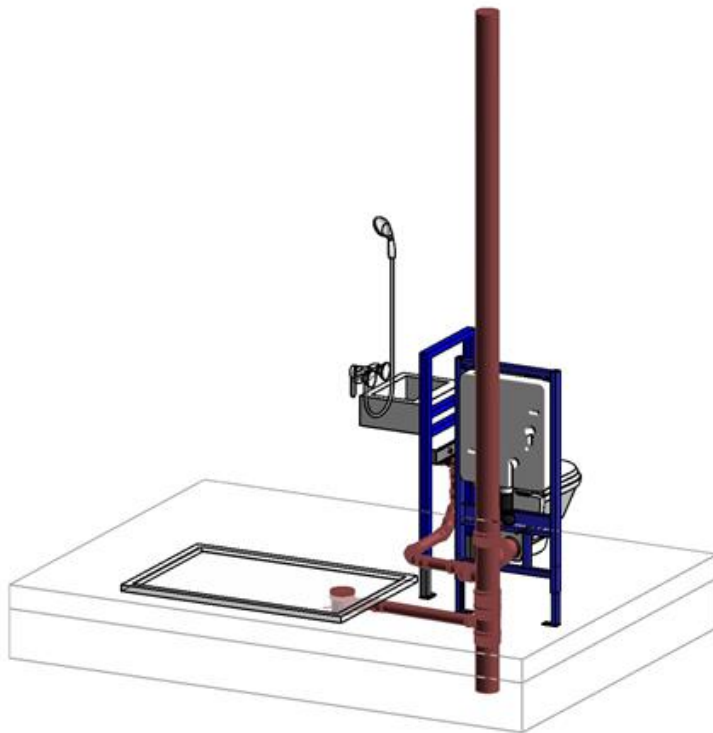

Obr. 27 Príklad využitia odstrániteľnej priečky za účelom vytvorenia bezbariérovej kúpeľne: WC sa pridá k inému priestoru, napríklad šatníku, komore, a pod. – PRED a PO úprave, (pozn. dôležitá je predpríprava na odvodnenie sprchovacieho kúta cez podlahový vpust alebo odtokový žľab)

3.3.3. Montážne prvky upraviteľnej kúpeľne

Obr. 28 Príklad montážnych prvkov na dodatočné osadenie držiadiel (Zdroj: Geberit)

Obr. 29 - V prípade, ak by užívatelia bytu chceli inštalovať namiesto vane bezbariérovú sprchu, je možné nahradiť existujúcu tvarovku pre vaňu jednoduchou odbočkou 110/50-87,5°, do ktorej sa dá pripojiť sprchová podlahová vpusť alebo sprchový žlab Zdroj: doc. Ing. Jana Peráčková, PhD., Katedra technických zariadení budov Stavebná fakulta STU

3.4. Zásady riešenia obytných miestností v upravitelnom byte

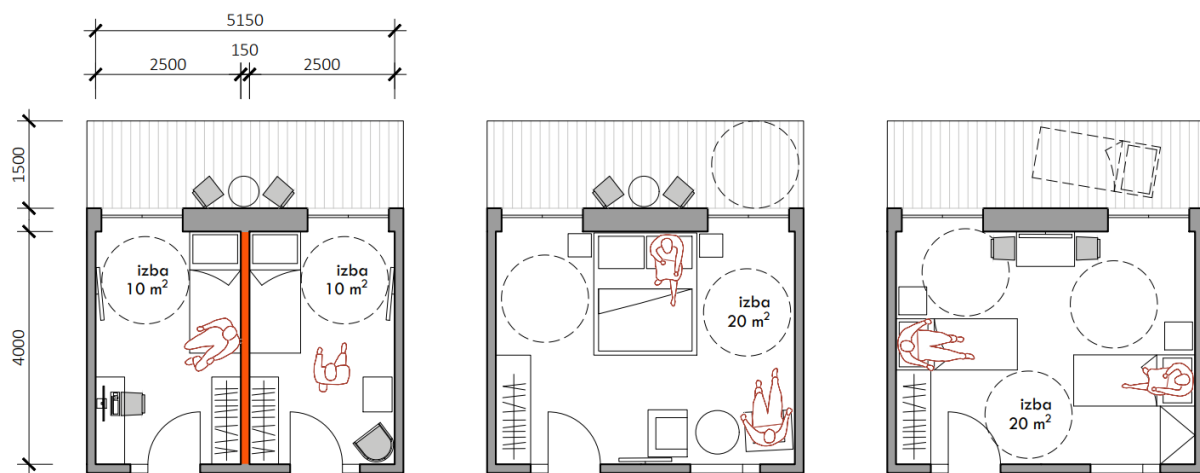
Upravitelne obytné miestnosti spočívajú v dobrej zariadení priestoru nábytkom s požadovanou manévrovacou plochou (oblasť prístupu k lôžku, skriniam, pracovnému stolu), prípadnej zameniteľnosti izieb, alebo v možnosti priradenia vedľajšieho priestoru (flex). Flexibilné deliace steny (najčastejšie realizované ako sadrokartónové priečky) uľahčujú rozšírenie alebo nové zariadenie izby. Možnosť spájania a oddeľovania izieb zohľadňuje životný cyklus rodiny.

3.4.1. Spájanie a oddeľovanie izieb – tzv. odstrániteľná priečka

M – v priečke, ktorá sa môže v budúcnosti odstrániť / vložiť, nesmú byť zabudované žiadne inštalácie (elektrina, voda, plyn...)

M – izba, ktorú možno v budúcnosti rozdeliť na dve samostatné izby, musí mať dve okná a dva dverné otvory prípadne iné riešenie, ktoré to umožňuje realizovať jednoduchou stavebnou úpravou (obr. 30)

O - vizuálne rozdelenie priestorov / funkčných zón sa môže realizovať aj pomocou skriňového nábytku, paravánov, závesov, a podobne

Obr. 30 Príklady použitia odstrániteľnej priečky a varianty usporiadania nábytku v rámci spájania a rozdeľovania izieb

3.4.2. Zásady Interiérového riešenia izieb upraveného bytu

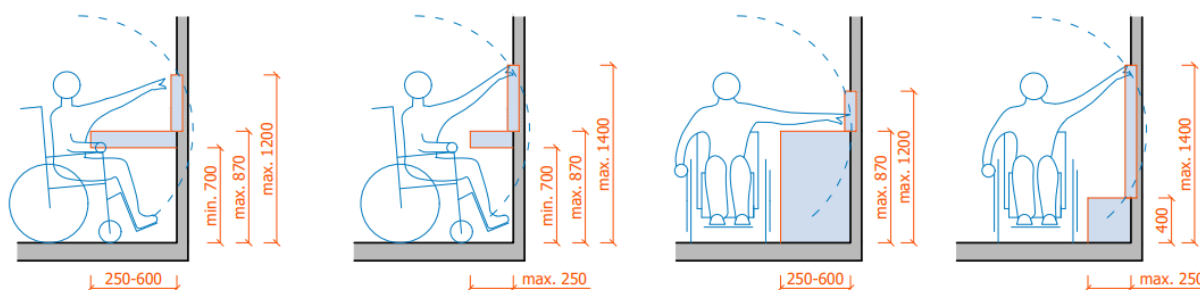
M – priestory izieb po úprave umožnia manévrovanie s vozíkom a užívanie prvkov a vybavenia (manévrovacia plocha pred dverami, pri posteli, skrini, stole, kuchynskej linke)

M – zabudované interiérové prvky musia umožniť dosah a užívanie aj zo sediacej polohy, musia byť vo výške 500 mm až 1400 mm od podlahy

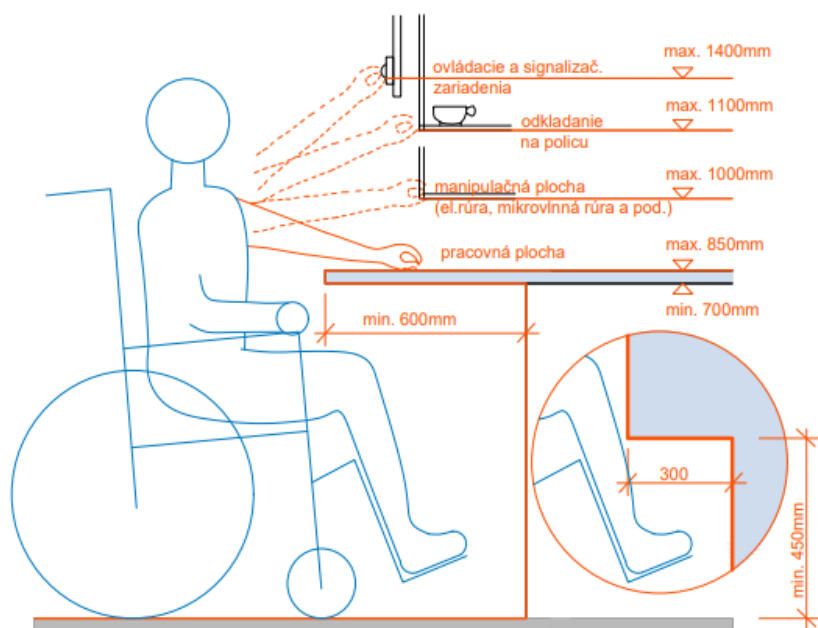
O – šírka spálne je najmenej 3000 mm

O – prvky nábytku možno rozmiestniť podľa individuálnych potrieb užívateľa

O - vhodné je použitie výškovo nastaviteľných nábytkových prvkov

Obr. 31 Dosahové výšky sediacej osoby v závislosti od druhu nábytkových prvkov

Obr. 32 Dosahové výšky sediacej osoby v kuchyni alebo pri pracovnom stole